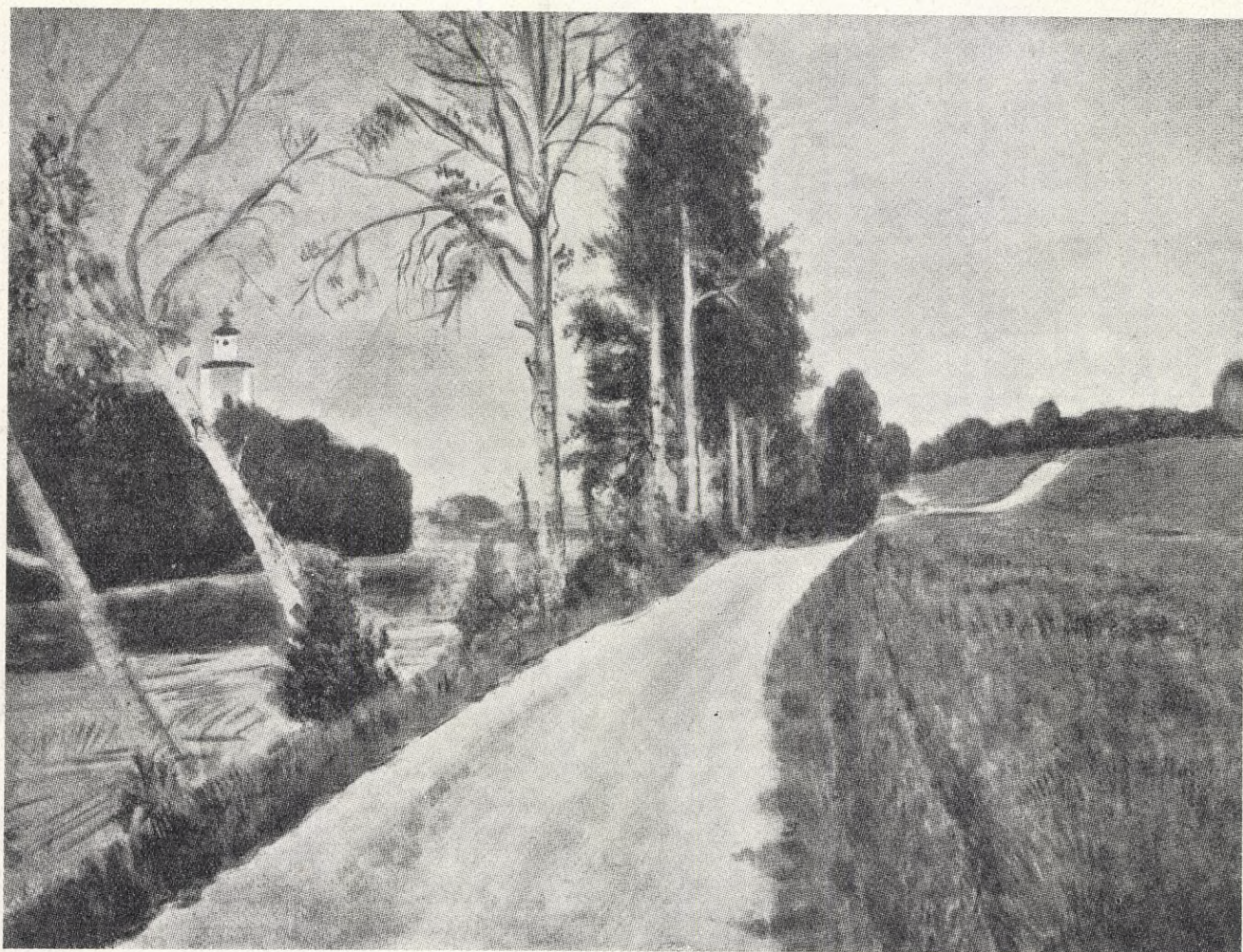

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Axel Nilsson: NORRLÄNSKT LANDSKAP.

MORGONBRIS

* NOVEMBERNUMMER 1930 *

Folken i val!

Under denna höst har röstsedeln varit i flitigt bruk.

Hos oss ha de ordinarie lands- och kommunala valen ägt rum, i Finland de genom "Lappos" ingripande framtvungade valen och i Norge pågå nu valen till stortinget. I detta sammanhang bör även nämnas de tyska valen, som även höra till de framprovocerade.

Den förhärskande känslan strax efter dem var att reaktionen nu åter började på allvar breda ut sig inom den västerländska kulturen. Mot socialdemokratins spändes krafterna överallt och lyckades också i Tyskland mycket bra ge denna en ordentlig stöt bakåt. Där gingo ytterlighetspartierna fram, nämligen nationalsocialisterna, under vars kapp döljer sig fascismens idéer och allt som hör till den reaktionära ideologin, och kommunisterna, vars väsen ju även är diktaturens.

Under hela sommaren och hösten har Lapporörelsen i Finland genom sina våldshandlingar sökt skrämja såväl socialdemokratins anhängare som övriga vänstersinnade till underkastelse.

I Polen tränger sig också fram rörelser som ej tåla demokratin. Där följes exemplet från Finland med bortsnappandet av socialistiska riksdagsledamöter och andra som arbeta för folkets bästa.

Bland dessa befinner sig socialdemokraten fru Dorothea Kluzynska, ledamot av senaten.

Hon är medlem av socialistiska internationalens kvinnoråd och således en av förkämparna inom den socialdemokratiska kvinnorörelsen i Polen. Hennes försvinnande skedde efter ett möte inåt landet, från vilket hon skulle resa hem. Många meningsfränder voro vid tåget för hennes avresa. Sedan vet man intet mer om henne, hon har ännu icke kommit hem.

Från finska kamrater ha vi mottagit flera brev som ge talande bilder över läget under valrörelsen. Icke heller där har kvinnorna skonats. Många av dem ha försvunnit och varit borta nätter och dagar och sedan kommit hem, märkta av grova våldshandlingar. Men de klaga inte för sin personliga del och därför att det hänt dem. Kvinnorna inom den finska arbetarrörelsen äro mycket prövade och vilja inte veta av

någon feminin särställning i kampen för socialdemokratins, som de anse vara räddningen för Finlands folk undan krig och allehanda olyckor, diktaturens förflammande tvångsgissel och isolering från de i demokratins anda framåtskridande länderna.

Skrämseltaktik och våldshandlingar, dessa urgamla medel att kuva folken med, även inom landen, synes således de vid makten vana åter vilja på allvar införa som reguljära metoder vid val, för att tvinga fram maktfaktorer åt dem.

Den smutsagitation, som högern försökte med här i Sverige till riksdagsvalen 1928 synes nu även följas av högern i Norge.

Årets valrörelse gick dock här i stort sett fri från de fördömliga agitationsmetoder, som introducerades vid förra riksdagsvalet.

Men så sades också från socialdemokraternas sida ifrån, redan vid valrörelsens början, att partiet icke komme att tolerera att en dylik smutskampanj återupprepades. Valresultatet, som i det allra närmaste nu torde vara klart, visar sig fördelaktigt för oss. Förlorades mandat 1928, så har skadan nu i viss mån tagits igen genom möjligheten till nya mandat i första kammaren, som vinster i landstingsmannavalet givit.

I Finland har icke heller socialdemokratins, trots allt, lidit några

förluster utan tvärtom, vunnit en en sex, sju mandat. Tyvärr är dock deras antal icke tillräckligt stort att kunna på grundval av lagbestämmelserna hindra lappolagarnas sanktionering.

I Norge finnes gott hopp, trots allt, att arbetarpartiet kommer att vinna en så fast parlamentarisk ställning att det bör åtaga sig regeringsansvaret.

Man kan nu tycka att de mörkaste molnen på den politiska himmelen vikit undan för arbetarklassen, åtminstone här i Norden.

Men ännu kan man inte vara lugn för vad Lapporörelsen i Finland ämnar företaga sig efter valet. Att socialdemokratiska partiet gick fram och vann 125,000 nya väljare, trots hot och våldshandlingar, är säkerligen en "nagel i ögat" som retar dem ofantligt. Ty det har ju stått klart för alla som vilja se, att vad som ligger bakom Lapporörelsen, inte är vad som föres fram i den borgerliga pressen om nödvändigheten att slå ned kommunismen för att försvara demokratin. Demokratins har nog liten eller ingen betydelse för dessa. Tvärtom har deras handlingar redan visat att det just är demokratin som de vilja förgöra och därmed också socialdemokratins, fastän det naturligtvis inte ur taktisk synpunkt varit klokt att proklamera detta.

S. V.

Innehållsförteckning.

Folken i val av S. V.

Dikt av Dan Anderson.

Kameraskott av Disa Västberg.

De norska arbetarkvinnorna inför ett nytt stortingsval av Maja Björkman.

Kroppskulturen — ett viktigt gebit av Birgit Magnusdotter.

Till skada eller gagn av Martha Larsson.

Särskild skyddslagstiftning för kvinnor: Refererande synpunkter.

Genombrottet av Einar Mark. Följetong.

Litteraturanmälningar.

Från arbetsfältet: Redogörelser, notiser, m. m.

Rekvirera

snarast förhöjd upplaga av

Julnumret!

Pris endast 25 öre.

En diktare.

Tio år ha i höst svunnit sedan den då föga kände diktaren Dan Andersson slöt sitt oroliga vandringsliv.

Nu, tio år efter sin bortgång, ägnas han minnesord, präglade av gripenhet och förståelse från en växande läsekrets, i hela landets press.

Åter ett bevis på andens seger

*Omkring tiggarn från Luossa satt allt folket i en ring,
och vid lägerelden hörde de hans sång.
Och om bettlare och vägmän och om underbara ting,
och om sin längtan sjöng han hela natten lång:*

*"Det är något bortom bergen, bortom blommorna och
sången,*

*det är något bakom stjärnor, bakom heta hjärtat mitt.
Hören — något går och viskar, går och lockar mig och
beder:*

Kom till oss, ty denna jorden den är icke riket ditt!

*Jag har lyssnat till de stillsamma böljeslag mot strand,
om de vildaste havens vila har jag drömt.
Och i anden har jag ilat mot de formlösa land,
där det käraste vi kände skall bli glömt.*

*Till en vild och evig längtan föddes vi av mödrar bleka,
ur bekymrens födselvånda steg vårt första jämmerljud.
Slängdes vi på berg och slätter för att tumla om och leka,
och vi lekte älg och lejon, fjäril, tiggare och gud.*

*Satt jag tyst vid hennes sida, hon, vars hjärta var som
mitt,*

*redde hon med mjuka händer ömt vårt bo,
hörde jag mitt hjärta ropa, det du äger är ej ditt,
och jag fördes bort av anden att få ro.*

*Det jag älskar, det är bortom och fördolt i dunkelt
fjärran,*

*och min rätta väg är hög och underbar.
Och jag lockas mitt i larmet till att bedja inför Herran:
'Tag all jorden bort, jag äga vill vad ingen, ingen har!'*

*Följ mig, broder, bortom bergen, med de stilla svala
floder,*

*där allt havet somnar långsamt inom bergomkransad
bädd.*

*Någonstädes bortom himlen är mitt hem, har jag min
moder,*

mitt i guldorstänkta dimmor i en rosenmantel klädd.

*Må de svarta salta vatten svalka kinder feberöda,
må vi vara mil från livet innan morgonen är full!
Ej av denna världen var jag och oändlig vedermöda
led jag för min oro, otro, och min heta kärleks skull.*

*Vid en snäckbesållad havsstrand står en port av rosor
tunga,*

*där i vila multna vraken och de trötta män få ro.
Aldrig hörda höga sånger likt fiolers ekon sjunga
under valv där evigt unga barn av saligheten bo."*

(Ur Svarta ballader.)

Dan Andersson.

Kameraskott.

Av misstag kom jag en gång in på en rakstuga, då jag sökte en damfrisering i samma hus. Men jag stannade, då man vänligt upplyste, att man även shinglade och ondulerade.

Och det blev storstädning i mitt huvud. Herre gud, tänkte jag, att aldrig ett fruntimmer kan göra en sak så bra som en karl. Aldrig klipper hon så bra som en barberare, men det är ju rimligt, då utbildningen är så mycket längre. Och borstningen nu till exempel. Med en borste i vardera handen sopade han bort allt som fanns på mitt huvud av överflödiga partiklar. Detta skulle aldrig fröken Jansson gjort så bra, reflekterade jag för mig själv. Hädanefter går jag alltid till en manlig ondulerare...

Men så skulle onduleringen börja. Jag började känna mig nyfiken hur den skulle avlöpa, ty varifrån denna svarta misstanke kom vete gudarna, men jag fick plötsligt klart för mig: detta kan du inte. Och det kunde han heller inte! Det som nu följde var värt vad det kostade. Tången höll han som en färsax. Med ansiktet i djupa veck och med brydsamma grimaser skulle han våga mitt hår. Det blev vågor också, men nu vågade jag inte se på. Jag bara satt stilla, och så kommo tankarna av sig själva.

Tänk nu denna stora, kraftiga karl, som stod här och åbåkade sig, skulle inte hans fysiska styrka kunna utnyttjas för ett tyngre arbete? Att tvåla in och raka hakor kan bli tröttsamt i längden, men arbetsamt, knappast. Just då kom jag ihåg en barberarfamilj jag iakttagit. Det var en skarp kontrast mellan makarna. Mannen var tvålgrant vacker och spänstig medan hustrun var tandlöst ful och nedbruten. Och det var ju inte så underligt, satt jag och filosoferade. Där stod han fin och nystruken hela dagen vid ett lättskött arbete, då hustrun utan hjälp och bekvämligheter i huset fick bära tunga vattenhinkar, skura golven och knoga i ett, med barn och vedbördor. Det tycktes mig som hennes lott var tyngst.

Och fru Larsson, som mellan skurningarna släpar på en låda strömming uppför backarna var dag för att tjäna en slant på försäljningen.

De norska arbetarekvinnorna inför ett nytt stortingsval.

Många sociala krav, som kvinnorna arbetat och kämpat för under årtal, nu på det norska arbetarepartiets stortingsprogram.

Norge står inför ett nytt stortingsval. Redan den 20 oktober sker den politiska drabbningen i vårt grannland. Som bekant har det norska arbetarepartiet under de två senaste valen gjort stora framsteg, och redan nu kan man av den norska borgerliga pressen utläsa att borgarepartierna äro något nervösa inför stundande drabbningar vid valurnorna.

Arbetarekvinnorna i Norge ha många frågor av kulturell och social natur, vilka i och för sig icke utgöra "några kvinnofrågor", men som trots allt ligga så att säga den kvinnliga väljarkåren närmast om hjärtat när det gäller att genomföra en socialistisk samhällsordning.

Det norska arbetarepartiets huvudfrågor vid kommande val gälla *militärfrågan*, där man enligt föreliggande stortingsprogram gått in för *fullständig avrustning*, samt i programmet även fört fram parollen: upplösning av alla vita garden. Gälds-, arvs- och förmögenhetsskatteökning av de stora privata förmögenheterna samt starkt stigande arvsbeskattning, för avvecklandet av statsskulderna är en annan av de stora huvudfrågorna.

Bland de sociala och kulturella krav som kvinnorna nu i valrörelsen ivrigast bland andra samlas kring hör frågan "om säkerställandet av arbetareungdomens, arbets-, löne- och levnadsvillkor". Ungdomsarbetslösheten har i vårt grannland varit en av de svåra sociala misshälligheter som framför

allt gått in över hemmen och ställt kvinnorna och mödrarna ansikte mot ansikte med hela den nöd och förtvivlan som ungdomsarbetslösheten för med sig. Hitintills ha alla de förslag, som arbetarepartiet framställt i stortinget mot arbetslöshetens avhjälpan, avvisats av de borgerliga partierna. Men de borgerliga partiernas politik har även fört med sig stora nedskärningar av många av de sociala reformerna. Konsekvenserna av denna politik ha icke minst kvinnorna fått vidkännas. *Särskilt vad gäller sjukförsäkringsanslagen från statens sida, ha dessa under de senaste åren varit reducerade till ett minus.*

De sista revisionsberättelserna trädde i kraft den 7 jan. 1924. Sedan dess är icke längre sjukförsäkringen i Norge vad den skall vara, en hjälp under sjukdomstillfällena. De sjukförsäkrade äro mycket missnöjda över de inskränkningar som rent ekonomiskt sett vidtagits från statens sida och de sakna icke grund för det.

Genom dessa beskränkningar ha kretssjuk-kassorna tvingats att bli rena administrationskontor för de försäkrades avgifter.

Den försäkrade erhåller icke längre *fria läkarehjälp*. Inom en del kretsskassar, där man erhåller en liten premium för *fria läkarehjälp* är densamma så knapp att den sjuke får betala en stor differens. Följden av denna bestämmelse gör att många underlåta att söka läkare, emedan de äro för fattiga att betala skilnaden. Understöden

äro också betydligt nedsatta i många fall sträcka de sig icke längre än till medicininköp. Vidare ha *specialistbehandlingarna* indragits såväl ersättningshjälp för som den *fria tandutdragningen*.

En hustru, som förut har varit medlem av kretssjukassan genom sin mans medlemskap, kan icke nu, om hon har fyllt 50 år och blir änka såsom förr i fortsättningen vara medlem av kassan utan att betala tilläggspremier.

Erfarenheten har redan nu lagt i dagen att det är de lägst avlönade arbetarna som drabbas av kretssjukasselagens nuvarande former, det blir också de fattigaste arbetarehustrurna som bli lidande av att staten icke giver sjukkasserörelsen större ekonomisk handräckning, ty de ha icke något kapital till dessa nya premier vid mannens död.

Kvinnorna i Norge äro därför livligt intresserade av att få förbättringar till stånd vad gäller sjukförsäkringsreformen, ty det är i första hand kvinnorna som måste hålla hemmet samman, även när sjukdomar inträffa.

Skolans nivå höjes. Vidare utveckling av fack- och yrkesskolor. Fria skolmaterial.

Kvinnorna i Norge ha länge fört en lång kamp och propaganda för "fria skolmaterial. När man nu begär statens hjälp för att förverkliga detta mål, som visserligen

Det tycks som om armarna hennes skulle tänjas ut av den allt för tunga bördan. Och tösen hennes, som är sjutton år, får även arbeta hårt i familj. Men pojken går i frisörlära. Han har säkert framtiden för sig, men under lärotiden får modern sitta emellan. Visst får han väl några kronor i veckan som elev, men på pojkavis gå dessa till kaffe, cigarretter och bio. Jag har sett modern knoga iväg fyra trappor upp på vinden med stora korgar med blöta tvättkläder medan sonen stått nyfriserad och pryddigt klädd i ett fönster intill. Även här samma ojämna fördelning av arbetet i förhållande till den fysiska styrkan.

Ja, så där satt jag och såg bilder, medan barberaren strävade igenom mitt vågsvall.

Just det där, att vissa yrken varit så självklara för män eller kvinnor, har gjort att de senare ofta fått

den hårdaste lotten. Samtidigt har ändå den uppfattningen odlats av bägge parterna, att kvinnan är den svagare, som måste skyddas. Vem har inte dragit på munnen då man avböjt kvinnliga vaktmästare i statens verk för att det var så tunga paket att frakta eller för att det var så mycket nattarbete förknippat med sysslan. Man tänker på alla vaknätter, som uttröttade mammor haft för griniga ungar som fått tänder eller haft nässlingen, medan vaktmästaren susar oberörd.

Visst är mannen den fysiskt starkare, men just därför bör han väl inte ha någon självklar rätt till de behagligaste och bäst avlönade platserna. Och kvinnorna skola upphöra med att odla den under generationer vildvuxna tanken att de grova och tunga husliga rengöringssysslorna är den svaga kvinnans lott. Lägg märke till hur en arbetslös man ofta

uppträder. Hustrun går borta på tvätt o. d. hårt arbete medan mannen ligger hemma på en soffa och svär över sin sysslöshet, men han anser det ändock självklart att hustrun sedan skall sköta även hela hushållet. Varför kan ej han sköta detta då hon är borta och tjänar till hemmet?

Ja, det är tur att mitt hår nu är fint och att min barberare chealereskt bugar sig till avsked utan att veta vilka vilda och revolutionära tankeböljor han satt i rörelse. Men — det går framåt. Jag ser att man annonserar efter manlig arbetskraft där det förr var omöjligt, och jag ser att kvinnorna även tränga in på mera lättskötta och trevliga yrken. Hoppas de också få samma ersättning därför som männen för sitt arbete.

D i s a V ä s t b e r g .

under många år stått på skolprogrammet, vill man införa det obligatoriskt för alla barn. Man anser, med rätta, att alla barn genom landets skolor må erhålla den kunskap som deras individuella intelligens och anlag kräva, och denna utbildning bör icke vara avhängig av föräldrarnas ekonomi.

Nu vill man ha fria skolmaterial "för alla barn", rika och fattiga.

Det nuvarande systemet inom vissa kommuner, däribland Oslo, där man giver en del mindre bemedlade barn fria skolmaterial, sedan barnens målsman ifyllt skolans ansökningsblankett, där uppgifter om hemmets ekonomiska ställning lämnas (samma system som hos oss), vill man ha bort, ty man anser att det är att sätta en viss fattigstämpel på barnen.

Arbetarekvinnornas krav är under kommande val fria skolmaterial åt alla landets barn. Samhällets skolor skall möta alla barn lika, oberoende av stånd och ställning.

Skyndsamt genomförande av ålderdoms- och "barnatryggd".

Frågan om "barnatryggd" är icke ny i Norge. År 1923 tillsatte det norska arbetarepartiet sin så kallade "mödrälönskommitté" vars uppgift var att arbeta fram förslag om större ekonomisk trygghet åt barnuppfostran i hemmen. Man anser denna fråga vara en av arbetareklassens viktigaste, som kräver en snar och tillfredsställande lösning. Arbetareklassens nuvarande levnadsvillkor äro icke vad de borde vara för att säkerställa barnens hälsa och livsvillkor.

Nu ha kvinnorna i Norge kommit så långt att detta krav vid stundande val förts fram som ett socialt krav på arbetarepartiets stortingsprogram. Det är lyckligt att man i Norge enats om namnet "barnatryggd" i stället för "mödrälön" (familjelönetilllägg), ty man vill ju genom denna reform vinna att samhället gör sin plikt mot det uppväxande släktet, dess utveckling och hälsa. Staten skall giva sin hjälp till den

stora samhällstjänst som familjerna utföra genom barnuppfostringen. Barnatryggden skall resas som en samhällelig grundval för barnens underhåll — *det skall icke ha något gemensamt med mannens löneförhållanden.*

När de norska arbetarekvinnorna för några månader sedan vid sin kongress begärde att partiet tog upp detta krav på sitt program vid årets stortingsval kände kvinnorna med sig, att under de år som gått sedan frågan fördes fram till den första allvarliga prövningen, hade den med sin sociala och kulturella bärkraft vuxit i alla länder. Kvinnorna, mödrarna, måste i första hand samlas och bära fram sina önskemål "om barnatryggd", göra detta krav levande i det politiska livet. Ty, säga de norska arbetarekvinnorna i sin motivering till kravet om *barnatryggd*: Folkförnyelsen, uppfostran och uppfostran av det nya släktet för hela landets arbetsliv har det största nationalekonomiska värde och bör därför ha rättighet till statens ekonomiska hjälp i likhet med andra samhällsuppgifter. Hjälpen från samhället skall vara fastbunden vid barnens underhåll, det skall icke frångävas barnen vare sig under lönestrider, som drabba hemmen eller under sjukdom och arbetslöshet. Det skall utbetalas till mödrarna eller till dem som handhåva barnens uppfostran. Alla landets fattiga barn skola genom "barnatryggden" bli ställda utanför lönestriderna. Barnatryggden skall motarbeta arbetslösheten, ty den stärker hemmens köpkraft. Det är en av de nya socialistiska samhällsreformer, som Norges arbetareparti, i all synnerhet kvinnorna, vill samlas ikring, ty den reformen gäller att skydda hemmen och barnen från nöd och fattigdom. Detta är endast i korta drag några av de norska kvinnornas hjärtekrav vid kommande val.

Nu står "barnatryggd" på det norska partiets program.

Maja Björkman.

En instruktiv bok om Nationernas förbund.

Nationernas förbund. Världsfredens hörnsten. Av signaturen Y. I. D. Nikeus. Axel Holmströms förlag. Pris kr. 3:—.

Denna bok å närmare 200 sid. innehåller, såvitt vi kunnat finna, en fullt autentisk redogörelse för det väsentligaste arbetet som utförts av och genom Nationernas förbund. Uppställningen är kortfattad och överskådlig. Den lämnar även information över förbundets organisation och arbetssätt samt över de organ som sortera under det samma, t. ex. Int. Arbetsorganisationen, Int. Domstolen i Haag, etc.

Avrustningsfrågans internationella läge och dess behandling, som en av förbundets viktigaste angelägenheter, skisseras i korta drag.

Boken är särskilt värdefull som hand- och uppslagsbok för dem som ha behov av en tillförlitligare och överskådligare sammanfattning över detta ämne än vad dagspressen kan ge.

En landsförrädare!

I vår tid gäller mer än någonsin Tegnér's ord: I ett land som vårt, där menigheten deltagar i lagstiftningen och statens högsta angelägenheter, är råheten grundlagsvidrig och okunnigheten en landsförrädare.

Gynna

Morgonbris annonsörer!

GAHNS TVÅLAR

● tvålarnas tvålar ●

En ljushärd.

D:r Anton Nyström.

För några veckor sedan firades i huvudstaden ett betydelsefullt jubileum, som även Morgonbris vill registrera i sina spalter med några få ord.

En av den andliga odlingens mest centrala institutioner, Stockholms Arbetarinstitut, kunde nämligen då fira sin femtioåriga tillvaro.

Arbetarklassen i huvudstaden, men även landet över, känner förvisso djup tacksamhet för vad detta institut betytt i dess frigörelsearbete och för de många bland de fattiga, som intensivt längtat även efter inre frihet och intellektuell upplysning, har dess verksamhet varit av ovärderlig betydelse.

Knappast kunna vi nu göra oss en föreställning om den kompakta mur av oförstående och andlig obskuranism som arbetarklassens upplysning och kulturella fostran hade att genombryta när detta institut startade sin blygsamma början.

Vi skola icke här trötta med någon historisk återblick, ehuru den kunde vara nog så intressant. Vilja endast erinra om att vid denna, i viss mån landets förnämsta och friaste medborgarskola, har med dess över 9,000 föreläsningar och 179 föreläsare medverkat landets yppersta vetenskapsmän och dess främsta kulturpersonligheter i senare tid. Man behöver bland vetenskapens idkare endast nämna män som Nordenskiöld, Arrhenius, Montelius, Gadelius etc., för att finna detta, eller av huma-

Nya böcker.

Sol och jord.

Av Inga Fjäll. J. U. F:s förlag. Pris kr. 1:—.

Man kanske genast bör säga, att den som fordrar litterär och artistisk utformning, med djupa och ljärva anslag av gripande moment, här icke har någonting att hämta. Ej heller den vida större delen av bok- och tidskriftsslutare, som blivit vana att utfordras med den tarvliga spis som så rikligt flödar från profitjuktade förläggare. Ehuru det kanske dock inte vore så tokigt om den sistnämnda publikkategoriens yngre element åtminstone, av "misstag" komme att stifta behållningar med en bok som denna.

Är man sålunda å ena sidan inte alltför kräsen i sina litterära pretentioner, och å andra sidan icke alltför mycket smakfördärvad för att uppskatta det sunda, livskraftiga och harmoniska, i enkel anspråklös litterär formgivning, så kommer man otvivelaktigt att finna både nöje och vederkvickelse, likaväl som goda impulser genom att läsa denna bok.

Bakom signaturen Inga Fjäll lär dölja sig en värmländsk medlem av Kvinnoförbundet, som här debuterar som författarinna — och förkunnarska.

Då boken, som väl torde, i förhållande till kvalitet och omfång, vara den prisbilligaste på denna sidan världskriget, utgivits av *Jordbrukarnas Ungdomsförbund*, så är därmed underförstått, att den propagerar för popularisering av den devis: *Sol och Jord*, som utgör dess titel.

I raska och tidstroget målade drag skildras idealiserat och en smula romantiskt det realistiska vardagslivets mer framträdande drag i ett litet värmländskt samhälle, och hur, genom initiativ av ett fåtal unga personer, vilka insupit nya idéer som väckt deras sinne för samverkans betydelse i ny-

nister och kulturpersonligheter erinra om så uppburna och mångåriga medarbetare som Ellen Key, Knut Kjellberg, Oscar Levertin, för att förstå vilka skatter av andliga värden, eller rik fond av exakt vetenskap, eller intellektuell fostran, eller väckande lust efter rikare skönhet o. s. v., som arbetarklassens vaknare element här haft att tillgodogöra sig och som för tusenden blivit till tröst och fyrbåk genom livet.

Företagets grundare och ännu verksamme medarbetare, doktor Anton Nyström, kan i denna institutions verksamhet se tillbaka på en personlig insats av omätbar betydelse i de fattigas längtan efter bildning och ljus.

daningens tjänst, de gjorde insatser, som på några få år förvandlade den efterblivna landsändan till en blomstrande, välmående kulturbygd, förebildlig för hela orten. Själva den tändande gnistan var egentligen en ung flicka, som från sin folkhögskolevistelse medförde den trosstarka viljan att skapa nytt sjudande liv, materiellt som andligt i sin hembygd.

Naturligtvis förekommer kärlek, men också utblickar över tidens mest betydelsefulla spörsmål.

Avsikten med boken ligger ju genast klar: att verka eggande och stimulerande på unga läsare å landsbygden och ingjuta hos dem en tro på att de ha en stor uppgift att fylla hemma i sin egen bygd, att där göra en personlig insats för en rikare och rationellare både materiell och andlig odling. Det är Rösös förkunnelser, speglade genom charmerande kvinnligt psyke, för nybyggarsyfte, som här fått litterär utformning.

Man måste gratulera författarinnan — en till åren kommen arbetarhustru i den vittra provinsens huvudstad — för att i sitt förstlingsarbete så väl lyckats, både logiskt och sannolikt inkomponera händelsernas gång i förkunnelsen. Naturligtvis kan anmärkas på åtskilligt, t. ex. att det är väl tillrättalagt, att skeendet är alltför harmoniskt, att slutet är lyckligt i stället för tragiskt, som vi, i motsats till anglosachsiskt bruk, här äro vana vid. Med den givna utgångspunkten låg emellertid den följda kompositionen mest naturligt.

Det är en god bok att sätta i händerna på vuxen ungdom. Den har en verklig mission att fylla. Liksom det lilla samhällets innevanare i den värmländska skogsbygd, som boken skildrar, kände, så kommer också dess läsare att känna: att det för dem blev en helt annan andlig atmosfär än förr. De lärde sig förstå att det finnes något annat i världen än de egna små intressena.

V.

Den sköna synderskan.

Av Einar Ljungberg. Ljungbergs förlag. Pris kr. 3:50.

Bokens titel — ett av huvudstadens många smeknamn — gör väl skäl för namnet. Det är nämligen en lätt och underhållande skildring av Stockholm.

Förf. har skildrat i romanform, och med de inströdda typerna, människooödena och händelseförloppen lyckats göra en i hög grad underhållande och i viss mån även lärorik bok.

Minst har förf. lyckats i bokens början, där mera fordrande läsare möjligen anse anslaget mindre lockande och därför underlåta att fortsätta med den sedermera intressanta delen, som äger många partier av tressantare delen, som äger många partier av god återgivningsförmåga och skildringskonst.

V.

Kroppskulturen — ett viktigt gebit.

Hur tänker du dig typen för en förtryckt, nedtyngd, förslavad kvinna? Hur tänker du dig typen för en fri, modig, glad och stolt kvinna? Vilken av dessa båda vill du vara själv?

Underliga frågor tycker du kanske. Och du svarar säkerligen, att du har typerna klara för dig i din föreställningsvärld. För den förstnämnda kan gott hela raden av gångna generationers arbetarhustrur stå modell. Kropparna utarbetade i tungt arbete, dålig muskulatur som givit upphov till stora magar och hängbröst, svullna ben, ojämn fördelning av fett, valkar här, gropar där. Djupa rynkor — alltför djupa för åldern, drag av bitterhet kring munnen, livlös blick, ett förvissnat ansikte. Spår av bekymmer, av överansträngning, av trångboddhet, av olämpliga kläder. Brist på luft, hygien, gymnastik.

Modellen för den andra typen?

Moderskapsskydd.

Inom kvinnoklubbarna pågick hela våren livlig diskussion om sakkunniges betänkande till moderskapsskydd, som framlades på hösten 1929.

Av dessa uttalade sig 151 för frågans snara lösning och på grundval av förslaget. Från en del klubbar gjordes dock några erinringar angående vissa detaljer.

Inom andra organisationer har också frågan om moderskapet diskuterats och krav blivit framställda på att den snarast löses.

Frisinnade kvinnors riksförbund, Stockholms fackliga kvinnliga samorganisation och Sveriges soc.-dem. kvinnoförbund uppvaktade fördenskull socialministern i slutet av september och framburo de olika organisationernas ställning till moderskapsskyddet och anhöllo att frågan i anslutning till de sakkunnigas förslag måtte av regeringen föras fram vid nästa riksdag. Skrivelserna överlämnades av doktor Ada Nilsson, fru Anna Johansson-Wisborg och fru Signe Vessman. Socialministern ställde sig välvillig till framställningen, men meddelade, att regeringen ännu inte fattat något beslut.

Ja, det är inte så ofta man träffar den fullkomlig — antikens skönhetsideal — vårt också. Våra drömmars framtidskvinna — kvinnan i socialismens värld.

Men om vi inte kunna nå fullkomligheten, kunna vi väl försöka nå så långt som möjligt. Kroppskulturen betyder också en del i det mänskliga framåtskridandet.

Våra kamrater i andra länder äro inte blinda för den saken. Signe Vessmans intervju med Maria Deutsch utgör ett ganska betydelsefullt vittnesmål därom.

Vi ska inte gymnastisera, därför att vi ska ha någon hobby, eller för att det är en sak som kommit på modet, utan därför, att det ur många synpunkter är så välgörande och betydelsefullt.

Riktiga kroppsrörelser, andningsrörelser, frisk luft och vatten ge friskhet och sundhet, spänstighet och skönhet. Det håller en människa ung mycket längre. Och varför skulle de socialistiska kvinnorna i det fallet stå efter några andra. Det är inte ytlighet och fåfänglighet att genom gymnastik söka behålla sig ungdomlig och spänstig. Är det inte ens skyldighet, att efter bästa förmåga förvalta vad som givits oss, då vi fått livets gåva?

Den hälsa och sundhet som kvinnorna genom gymnastik personligen komma i åtnjutande av återverkar också på släktet. Friska, starka mödrar föda även friska, kraftiga barn. Därför böra vi se till och väcka intresse för gymnastik bland våra yngre kamrater inom olika yrkesgrenar, bland dem som arbeta i fabriken, likaväl som i hemmen, bland dem som sitta lutade över symaskinen, likaväl som över skrivmaskinen. Den ungdom och skönhet, som härdande och nyttiga kroppsrörelser skänker, är av långt större varaktighet än puderdosans och läppsminkets.

Den kroppsliga harmonien återverkar också på den själsliga. Gymnastik, friluftsliv, idrott, utgöra en läkeedom även för nerverna, våra stackars skamfilade nerver, som nutidslivet far så illa med. Gymnastiska övningar betyda än mer i psykologiskt avseende. Den mindervärdighetskänsla, som i många fall skapar en skygghet och utgör en hämsko för kloka, förståndiga

Eget

'hembageri'

i hushållet, och Ni sparar faktiskt många gånger hälften av vad Ni får betala för köpebröd. Dessutom får Ni — även utan vana vid hembakning — läckrare och hälsosammare bakverk om Ni använder Rumford bakpulver och följer Rumford Receptbok, som Ni får gratis hos Er handlande. Försök

Världsmärket sedan 1857.

kvinnors insats i politiskt och socialt arbete, försvinner i den mån frihetskänslan genom kroppsrörelser levandegöres. Skall man kunna nå några resultat genom gymnastik och idrott, måste man kunna koncentrera sina tankar, stärka inte bara sina muskler utan även sin vilja. Skall man kunna behärska sin kropp, måste man förse sig med både energi och målmedvetenhet — egenskaper som betyda en hel del vad man än skall ta sig för med, oundvarliga om man vill arbeta för socialistiskt och mänskligt framåtskridande.

Visst skulle våra klubbar — visst borde de — ägna en tanke åt kroppskulturen. Det kan naturligtvis ske på olika sätt. På en del platser kan man kanske ordna med gymnastikavdelningar, ensam eller tillsammans med andra organisationer eller gymnastikklubbar.

Är man i fullständig avsaknad av ledare kan man, om en grammofon finnes inom räckhåll, skaffa Jeanna Faleks gymnastikskivor, som äro utmärkta, förträffliga och värda den varmaste rekommendation. Önska klubbisterna vägledning i individuell gymnastik, 10—15 minuters kroppsövningar om morgnarna i hemmet, så har Bonniers förlag en hel del vederhäftig, populärt skrivnen litteratur i ämnet.

Till skada eller gagn?

Av Martha Larsson.

Landstingsvalen äro över och med få undantag ha de hemfört seger åt arbetarpartiet över hela linjen. Väljarna ha givit sitt utlåtande om den politik som förts och förs här i landet.

Valet gick i tullarnas tecken, men trots all kvacksalverireklam lyckades det dock icke högern att som vid föregående val bluffa och driva med den stora grupp väljare, som av statistiska byrån inrymmes under beteckningen underklass. Om det verkligen lyckats de borgerliga att inbilla den stora mängden av jordbrukets arbetare, att tullarna skulle hjälpa dem i deras betryckta ställning, skulle de säkerligen skrattat lika försmädligt på deras rygg som 1928, då de gingo till seger på arbetarpartiets bekostnad tack vare bl. a. sina skandalösa affischer, av vilka en av dem proklamerade: "En var som röstar på 'arbetarpartiet', röstar för familjebandens upplösning, barnens förvildning och sederernas förfall." Den affischen var ställd till Sverges kvinnor.

I skrivande stund stå vi i Malmö inför stadsfullmäktigevalen. Där går man huvudsakligast till val på arbetslöshetsfrågan, och högern förklarar i sitt upprop, att om arbetar-

En av de senast utkomna böckerna på detta område är amerikanskan Josephine Huddleston: Konsten att bli vacker. Den handlar inte bara om kroppsövningar, den upptar även hudvård, ansiktsvård, hårets vård och mycket mera till. Den är trevlig att läsa och ger en mängd goda råd. (Pris 5:25.) Av de äldre "gymnastikböckerna" kan Mia Schannoug: Damernas 10 minuters morgongymnastik (1:75) och J. P. Müllers: Mitt system för kvinnor (3 kr.) med fördel rekommenderas. Behåll din ungdom och skönhet (1:50), är titeln på ett annat häfte från Bonniers, vars råd inte heller är att förakta. I de här uppräknade arbetena förekomma en hel del likartade rörelser.

Möjligheter finns det sålunda till gymnastik och kroppsövningar både efter det ena och det andra systemet. Se'n är det bara att sätta i gång.

Birgit Magnusdotter.

partiet behåller sin majoritetsställning är "vägen banad för maktmissbruk till gagn för en klass men till samhällets skada".

Den gamla visan. En förnuftig arbetslöshetspolitik i samband med en rationellt ordnad arbetslöshetsförsäkring, skulle emellertid vara samhället till lika liten skada som vilken som helst annan reform, som kommit till för arbetarklassens skull.

Åttatimmarslag, arbetarskyddslagstiftning och olycksfallsförsäkring, bilda en god trio, som är arbetaren till hjälp och skydd i det dagliga arbetet. Vilket ramaskri höjdes icke av högern, när åttatimmarslagen genomfördes som provisorium. Den skulle bli banemannen för den svenska industrin, som obehagligt därigenom drevs mot ruin och undergång. Nu är åttatimmarslagen förankrad även i svensk lagstiftning, och det finns numera icke en enda framsynt och modern industriidkare, utan att han erkänner, att denna så mödosamt framtvingade lag inte varit blott arbetarna utan även industrin i sin helhet till gagn.

Arbetarskyddslagstiftningen förhindrar bl. a. barnarbetet. Innan den antogs drevs barnen ut i arbetsmarknaden långt innan de trampat ut barnskorna, vid tiden för arbetarpartiets konstituerande redan vid åtta, nio års ålder och förut ännu tidigare. Jag träffade för någon tid sedan vid ett av glasbruket i Småland en glasbruksarbetare, som berättade, att han börjat vid bruket vid sju års ålder, och den första vintern var det så mycket snö, att hans far måste bära honom till arbetsplatsen. Men till glashyttan måste han, och arbeta lika lång tid som sin far måste han också, därtill arbete i skift, d. v. s. nattarbete, vilket man ansåg såsom någonting helt naturligt. Stryk på arbetsplatsen hörde till ordningen för dagen, och när barnens krafter inte längre räckte till i arbete, som borde vara avsett för de vuxna, tvingades de med hugg och slag till fortsatta ansträngningar. När barnen på den tiden nått upp till de år, då våra barn fortfarande sitta på folkskolans bänk, hade för länge sedan lämnat

barnaåren och lekarna bakom sig. De hade då att bära på en vuxens arbetsbörda, en vuxens ansvar och en vuxens erfarenheter i den bittra kampen för tillvaron. Barnaår, som lämnade så djupa spår och märken efter sig, att de aldrig sedermera utplånades. Finns det väl någon, som kan våga påstå, att arbetsskyddslagen, även om den är till gagn för en klass, är till skada för samhället?

Vilken skillnad mellan fattigvårds- och vårdslagstiftningen förr och nu. Tänk på gångna tiders skräckvalde över samhällets fattigaste, de fullkomligt medellösa. Tänk på fattigauktionerna, där man bokstavligen sålde de fattiga, som voro ur stånd att taga hand om sig själva. Under klubban gingo utan nåd och barmhärtighet gamla fattiga och orkeslösa, som hela sitt liv slitit och släpat för andra, medan frukterna av deras arbete kommit andra till godo, utan att de själva förtjänat så mycket, att de kunnat lägga av den slant, som skulle skydda deras ålderdom. Deras strävsamma livs sista dagar blevo sällan lugna och sorgfria. I de flesta fall behandlades de sämre än djuren, som åtminstone sluppo att välta, och fortfarande pressades deras sista staccars krafter ut i arbete, som de knappast längre förmådde utföra.

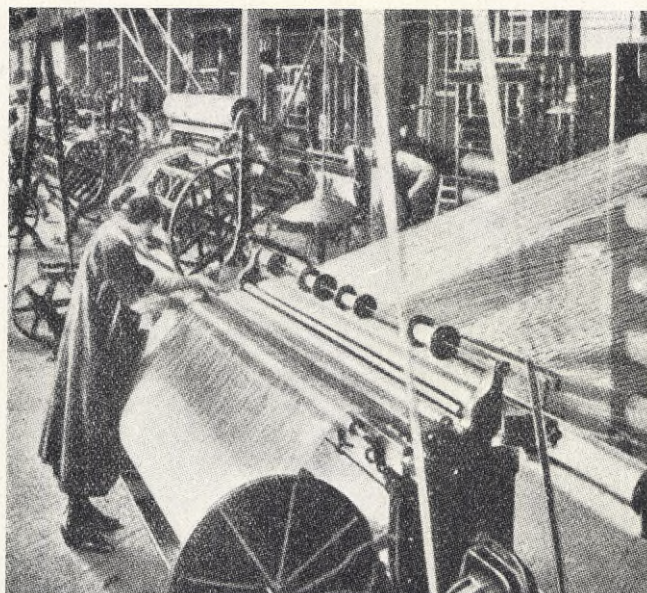
Man förstår så väl den skräck och fasa alla fattiga måste hysa för allt vad fattighus och fattigvård hette. Nu sedan socialdemokraterna förskaffat sig ett betydande inflytande på lagstiftningen genomtränges fattigvårdssystemet av en humanare anda. En reform, som inte blott kommit de fattigaste till godo, utan som även höjt landet som kulturland. Fattighuset komma med tiden, allt eftersom socialdemokratin tränger fram, att försvinna och lämna plats för ålderdomshemmen, fattigunderstöden att utdelas under värdigare former och barnupptagningsanstalterna giva dem bästa möjliga ersättningen för de hem, barnen gått förlustiga om. På allvar ersättes paragrafen i den gamla lagen: "nödtorftigt underhåll", med den nya lagens: "erforderlig vård".

Den av staten kontrollerade barnavården är väl den mänskligaste av alla reformer. Den skyd-

Dit "maskinkulturen" ännu ej hunnit: Vävare vid Guldkusten i Afrika.

Ur boken: Hem och hushåll.

Modernt maskinväveri. Den automatiska vävstolen utför 100-tals skickliga handväverskors arbete.

Ur boken: Hem och hushåll.

dar i synnerhet de utomäktenskapliga barnen, som förr voro de hjälplösaste och rättslösaste av alla. Det utomäktenskapliga barnet, för att inte använda den benämning, som förr var i allas mun, var i det enbart kapitalistiska samhället ett flarn, som kastades vind för våg, ett byte i den brutalaste hand, ett offer för den mest omänskliga behandling, och den mest upprörande misshandel lämnades utan avseende av myndigheterna. Det liksom ingick i det allmänna medvetandet, att ett oäkta barn stod utom lag och rätt i samhället. Numera betraktas även dessa barn som fullgoda samhällsmedborgare, de äro, och inte endast de utan alla barn i samhället, ställda under barnavårdsmyndigheternas makt och myndighet. Inte ens de laggivande föräldrarna få länge behandla sina barn hur som helst. Om barnet utsättes för vanvård eller misshandel, eller hemmets inflytande går i asocial riktning, skiljes barnet utan vidare från föräldrarna och omplanteras i annan miljö. Vad denna reform betyder, finns det väl ingen som numera vill tvista om, och dock måste arbetarrörelsen lägga åtskilliga år bakom sig, innan den genomfördes.

Skolreformen ger kunskapsmöjligheter även åt de fattiga barnen och har satt sin prägel på hela den senaste generationen. Se på den ungdom, som i våras lämnade skolbänken för att gå ut i förvärvsarbetet, och jämför den med vår egen ungdom, vi, som voro unga före sekelskiftet. Skillnaden är stor och

(Forts. å sid. 10.)

Särskild skyddslagstiftning för kvinnor.

Denna fråga är bland förvärvsarbetande kvinnor alltid aktuell och mycket omdebatterad. Meningarna äro som bekant mycket delade. Även bland kvinnorna själva råda olika uppfattningar om lämpligheten och befogenheten att tillämpa en särskild särslagstiftning för kvinnorna. Den motiveras ju med att samhället ju ej kan tillmäta den enskilda synpunkten nämnvärd betydelse utan dylika åtgärder bör ses från hela släktets bästa. Om lika och allmän skyddslagstiftning inom vissa begränsade yrken råder däremot föga delade meningar, då man funnit densamma nödvändig, som skydd både ur ekonomisk och hälso-synpunkt.

Vi ha ej för avsikt att här nu gå in på själva principfrågan utan vilja endast i korthet referera olika synpunkter som kommit till uttryck över det svårlösta spørsmålet inom engelsk opinion, på grund av de enormt stigande arbetslöshetssiffrorna, som för kvinnorna procentuellt äro högre än för män, om man tar hänsyn till antalet anställda.

En kvinnlig f. d. fabriksinspektör, fru Rackham, höll nyligen ett föredrag för ett kvinnligt auditorium, vari hon framhöll de fördelar som allmän skyddslagstiftning inneburet för arbetarna. Som bevis angavs en hel del exempel. I slutet av sitt föredrag refererade hon till

de argument som från feministiskt håll framföras, att just den olika skyddslagstiftningen och skilda behandlingen av män och kvinnor hade sänkt kvinnornas löner och gjort det svårt för dem att erhålla arbete. Hon medgav att kvinnoarbetet avlönas beklagligt lågt och att nästan allt arbete som fordrar yrkesskicklighet och således betalas bättre utfördes av män. Men, framhöll hon vidare, undersökning har gjorts för att upptäcka huruvida kvinnornas anställning blivit beroende av att de ej t. ex. kunna utföra nattarbete. Denna undersökning har emellertid givit vid handen att ingenting framkommit, som kunde bevisa påståendet att kvinnorna vägrats arbete på grund av gällande restriktionsbestämmelser.

Härtill svaras nu från andra hållet, att detta bra mycket "luktar" av det dokument (White Paper) som regeringen för en tid sedan utgav angående arbetslöshetsfrågan och dess orsaker beträffande kvinnorna.

Visserligen medgavs i detsamma, att i en del fall män efterträtt kvinnor å platser, liksom gossar fått efterträda flickor, på grund av bestämmelserna angående kvinnors nattarbete. Men det försäkrades i detta dokument med upprepad skärpa, att lagstiftningen ifråga haft ytterst litet inflytande i stort

Till skada eller gagn.

(Forts. fr. sid. 9.)

man förstår vilken helt ny typ av människor dessa ökade kunskapsmöjligheter skall skapa även inom den arbetande klassen. Om den ungdom, som nu går ut i förvärvsarbetet icke haft mer skolbildning att bygga på än ungdomen förr, skulle den varit fullkomligt handikapad i den hårda strid, som står på arbetsmarknaden; långkatekesen och multiplikationstabellen, som förr var maximum för barnens vetande, skulle varit dem till föga hjälp.

Lika litet som någon av dessa reformer varit landet till skada, lika litet kommer en förnuftigare arbetslöshetspolitik att vara det. Den socialdemokratiska riksdagsgruppen visade i sin motion om organiserandet av offentliga produktiva arbeten en väg till motverkandet av arbetslösheten, men den har rönt samma öde som alla andra motioner och förslag i frågan.

Nu stundar vintern och med den agitationen för socialdemokratien. De borgerliga försumma aldrig ett tillfälle att framställa socialdemokraterna som samhällets värsta fiender. Vi måste föra ut till de breda folklagren upplysning om, vad socialdemokratien vill och vad arbetarpartiets politik innebär, och låt dem sedan själva döma om, vad som är samhället till skada eller gagn.

Martha Larsson.

Se till att Morgonbris finnes till försäljning å alla möten och fester å Eder ort.

sett på anställningen av kvinnor inom de olika industrierna.

Motståndarna till särslagstiftningen påvisa hur de inregisterade arbetslöshetsciffror för kvinnor stiga. I juli voro registerade 436,800. En ökning av 245,483 mot för ett år sedan.* Den 11 augusti hade siffran ytterligare stigit till 483,750 kvinnor och 51,911 flickor. De undra nu om inte ändå lagstiftningen å hithörande område har ett hindrande inflytande för kvinnornas anställning. De hålla före att även miss-

* Sedan detta skrevs har antalet betydligt ökat.

Inbjudan till allmän svensk bostadskongress

i Stockholm 14—15 november 1930.

Kongressprogrammet är preliminärt fastställt på följande sätt:

Lagstadgat hyresgästskydd.

Inledare: Riksdagsman Ernst Hage.

Den statliga sekundärkrediten.

Inledare: Sv. Bostadskreditkassans chef direktör R. Cramer.

Billigt bostadsbygge, nya materialier och rationell drift.

Inledare: Arkitekt Sven Wallander.

Lantarbetarnas bostadsfråga.

Inledare: Partisekreterare Gustav Möller.

Elementära krav på bostadshygien.

Inledare: Bostadsinspektören i Göteborg, doktor Gösta Göthlin.

Tomträtt och jordvärdstegring.

Inledare: Redaktör Otto Grimlund.

Efter varje inledning gives tillfälle till meningsutbyte.

Till kongressen inbjudes härmed landets kooperativa bostadsföreningar, fackföreningar, politiska och sociala organisationer, hyresgästföreningar, nykterhetssammanslutningar etc. att på egen bekostnad sända ombud, ävensom enskilda personer att delta.

Kongressavgift, för bestridande

tanken att så är fallet borde motivera sådana inskränkningars borttagande.

De anför, att det givetvis är omöjligt att bevisa i vilket antal restriktionerna förhindrat kvinnors anställande, men då nu arbetslösheten antar så gigantiska proportioner för både män och kvinnor är det ej fair play att handikapa kvinnorna på arbetsmarknaden. Vidare framhålles att kvinnorna på visst sätt bestraffas av männens organisationer, som vägra dem att lära yrken och sedan utsluta dem från organisationerna just på den grund att de ej äro yrkeslärd.

av med kongressen förenade kostnader, är fastställd till 10:— kr. per ombud, vilket belopp torde insändas samtidigt med anmälan om deltagande. Närmare meddelande om möteslokal, sammanträdestider etc. kommer senare att utsändas. All korrespondens beträffande kongressen adresseras:

Bostadskongressen, Brunkebergstorg 14, Stockholm.

Vi rikta härmed en vädjan till alla organisationer av social, ekonomisk eller politisk karaktär som ha intresse av att bostadsfrågans skilda problem ventileras att upptaga denna inbjudan till behandling och låta sig representeras vid kongressen. Bostadsfrågans stora sociala betydelse kan ej underskattas. Hela vårt folks fysiska och psykiska utveckling beror i mångt på en god lösning av dess bostadsfråga, på en gemensam kraftansträngning för att komma ut ur de missförhållanden, som vi, ifråga om höga hyror, bristen på tillräckligt med bostäder och kvarvarandet av osunda och hälsovådliga lägenheter, ännu lida under. Därför gemensam samling till gemensamt arbete att skaffa hälsobostäder åt hela vårt folk i stad och på land!

Stockholm i oktober 1930.

Hyresgästernas Riksförbund.

Omväxlingens behag och nytta.

Enformigheten är tråkig. Omväxling stimulerar. Årstidernas skilda karaktär förnyar och berikar olika sidor i vår livsföring och har var för sig skiftande uppgifter att fylla. Nu äro vi mitt inne uti det avsnitt av året som av de flesta anses som det minst efterlängtade, på nordliga breddgrader. Hösten har dock för oss aktivt arbetande inom organisationer och sammanslutningar ett stort företräde. Det är den bästa tiden för förnyad kraftansträngning i vårt betydelsefulla värv. Då sätta vi fart i arbetet och då inbjuder tiden mer än annars till studier och andlig förkovran i alla avseenden.

Ute bland våra kvinnoklubbar pågår ett intresserat arbete, både organisatoriskt och i studiehänseende men mångenstädes kan det göras betydligt mera i dessa avseenden.

Vår mening blir därför: Må alla personligen göra sitt bästa i ena eller andra avseendet för vår rörelses växt och för dess fostran till vidgat inflytande.

Ett lyckat kvinnomöte.

Söndagen den 24 augusti hade Älvsborgs södra kretsorganisation för kvinnor samlats till kamratmöte i Svenljunga.

Vi voro ett trettio-tal medlemmar från soc.-dem. kvinnoklubben i Kinna, som på morgonen samlades för att med buss och bilar anträda färden. Vädret var vackert och humöret det allra bästa. Efter en timmes resa genom vackra nejder voro vi vid resans mål, det vackra Svenljunga.

Lokalen var klädd med blommor och grönt. Det syntes att inga krafter hade sparats för att göra allt trevligt och inbjudande. Svenljungakamraterna mottogo oss på det hjärtligaste. Även Borås- och Limmaredsklubbarna voro talrikt representerade.

Sedan hälsningar utbytts bjöds på kaffe och smörgås.

Därefter musik och unison sång. Mötet öppnades av fru Emma Lind, som hälsade de närvarande välkomna, uttryckande glädje över att så många kvinnor samlats till kamratmöte. Vände sig särskilt till Boråsklubbens äldsta medlem, fru Pettersson, som trots sina 76 år var livligt intresserad av klubbarbetet.

Fröken Emma Lindberg, Borås, inledde därefter en diskussionsfråga: Var finnes samhörighetskänslan inom våra kvinnoklubbar?

Talarinnan poängterade att vi skulle hålla solidaritetens fana högt inom våra klubbar. Det får inte finnas någon liknøjdhed, vi har alla lika stor skyldighet att hjälpa till; lova vi något så skola vi också hålla det, vi få inte skjuta undan ansvaret på andra utan alla skola vi dra vårt strå till stacken.

Frågan föranledde en stunds debatt, varvid samtliga talare underströko att det är genom enighet och sammanhållning våra klubbar skola växa sig starka.

Efter diskussionen vidtog rast för fotografering och middagsspisning varefter journalist Lorentz Jönsson från Borås höll föredrag om Ellen Key. Talaren framhöll hennes stora arbetsförmåga, hennes tro på friheten, hennes rättfärdighetskänsla, som icke blott lät henne se, utan även känna samhällsörättvisorna och förpliktelsen att bekämpa dem.

Efter föredraget fortsatte mötet varvid frågan om bildandet av en kvinnoklubb i Fritsla upptogs till behandling. Efter en stunds debatt beslöts att söka anordna ett möte i Fritsla med en kvinnlig och en manlig talare. Mötet, som var besökt av ett 100-tal, slöts med Internationalen.

Ref.

Ny kvinnoklubb i Älvsborgs södra kvinnodistrikt.

Vid ett välbesökt möte i Fritsla ordenshus söndagen den 14 sept. bildades efter förerag av fru Rosa Dyring, Borås, en soc.-dem. kvinnoklubb.

Då ju Fritsla är ett stort industrisamhälle, har en kvinnoklubb där sin givna plats att samla arbetarkvinnorna för det soc.-dem. partiets många och stora uppgifter. Därför: Lycka till ett framgångsrikt arbete!

Ref.

Deltagare i kamratmötet. Svenljunga.

En duktig femåring.

Lördagen den 20 sept. firade Ankarsrums soc.-dem. kvinnoklubb sitt femårsjubileum.

Klubben, som vid starten erhöi tio medlemmar, är nu uppe i ett medlemsantal av 33, och den har under de fem år den arbetat hunnit med att utföra en i många avseenden gagnarik verksamhet. Den har bl. a. tagit initiativ till tandvårdens ordnande och givit anslag till skolbarnens tandskötsel, samt dessutom varje år givit anslag till skolresor. Till Folkets hus har klubben skänkt 100 kr. och insatt 100 kr. som andelskapital, i distriktets partitidning, Östra Småland, ha aktier inköpts för 150 kr. och i Koop. Handelsföreningen för 50

kr. och dessutom ha betydande belopp anslagits till valfonden.

Östra Smålands platsredaktör, som i sitt referat över jubileet, ger klubben en mycket vacker elege, anför även att densamma är upphovet till den nya hälsovårdsnämnden, emedan det var klubben som först började röra i hälsovårdsfrågor på bruket.

Vid valen ha medlemmarna nedlagt ett gott och intresserat arbete i valrörelserna, och även däremellan bedrivit en omfattande upplysningsverksamhet. En stipendiat har beviljat sommarkurs vid Brunnsvik och två den av förbundet anordnade studiekursen i Stockholm 1927.

Då dessa senare återvände hem sattes genast i gång med aftonskola, med föreläsningar, diskussioner och praktiska ämnen, vid vilka studier två av platsens skollärare samt prästen tjänstgjorde som lärare. Prästen undervisade i svenska språket samt tyska, och skollärarna i övriga ämnen. Denna studiekurs, vilken stod öppen för allmänheten, sträckte sig över två vintrar, och övningarna pågingo tre kvällar i veckan.

Klubens möten ha i regel varit talrikt besökta, och andan och stämningen på dessa möten god, säges i femårsberättelsen, vilket knappast behöver framhållas, det framgår tydligt av det vackra resultat som ernåtts på denna jämförelsevis korta tid. För brukets gamla ha åtskilliga fester anordnats och i första-majdemonstrationerna har klubben givetvis alltid deltagit.

Vid femårsfesten frambyros lyckönskningar från de manliga partivännerna, och den bland dem som var primus motor vid klubbens bildande frambar ett varmt tack för den insats kvinnorna gjort och framhöll även att de spridit glädje och festivitas över partiarbetet i Ankarsrum. H. F—d.

En fentioåring.

En av Linköpings kvinnoklubbns första medlemmar, fru Ester Schärkvist, fyllde 50 år den 29 aug. Hon blev på morgonen uppvakad av släkt och vänner samt kvinnoklubben, vilkens sekreterare hon varit i 12 år. Ester Schärkvist är en god, gladlynt och präktig kamrat, måtte hon än i många år få verka ibland oss. E. L.

DET

är genom ett regelbundet sparande Ni säkrast kan nå en tryggad framtid.

POSTSPARBANKEN

MED NÄRA 4,000 AVDELN.KONTOR
ÄR — SPARBANKEN SOM ALLA NÅ

Genombrottet.

Av Einar Mark.

(Forts. fr. föreg. n:r.)

Dagen efter lämnade Lars sin plats och flyttade tvärs över gatan. Samtalet med fadern hade givit Elin som en stöt för bröstet, väckt henne till full klarhet om att här måste ett avgörande ske, för eller emot. Det var inte bara hennes känsla för Lars, som drev henne till hans läger, arbetarklassen. I själva verket var hon en rätt-sinnig och ärlig natur, och vad hon efter detta förstod av faderns affärshemligheter, gjorde henne halvt sjuk av vämjelse. Det kom henne också att få ögonen upp för andra orättvisor och missförhållanden i samhället.

Lars gjorde sig inte samvete av att påverka henne, men hans hjärta blev varmt, när han såg, hur fort och uppriktigt, av hela sin själ, hon gick upp i kampen.

— Du har din uppgift, Elin, sade han henne redan från början. Organiseringen av dina systrar inom vårt läger.

Med strålände entusiasm gick hon till värvet.

Så kom bakslaget: arbetarkvinnorna bemötte Rundgrens, klåhandlarns, dotter med stark misstro, där fanns också likgiltighet och slöhet att övervinna. Men hon höll ut, och när marken väl var bruten och hon fått trogna och ivriga medarbetare vid sin sida, blev det fart och stadga på platsens kvinnoorganisationer.

— Ser du! berömde Lars. Det går framåt för oss — för oss båda två.

Det var inga överord, också handelesför-

eningen gick framåt med stora steg. I stället gick det allt-mera bakåt för Rundgren. Det nya biträdet var visserligen en person, som hastigt och lustigt rättade sig efter principalens affärsprinciper, och vis av skadan med Lars företrädare, övergav mäktigt chef sitt kontor och stod nu själv åter bakom disken dagen lång. Men köpkretsen hade fått något att jämföra med, och jämförelsen utföll inte till Rundgrens fördel. Det blev allt tommare i hans butik, hans böcker blevo allt tunnare och dagskassan allt magrare. Förfallet härskade i Rundgrens affär. Varor som inte fingo avsättning, förforos och blevo till spillo, och varken Rundgren själv eller hans nya biträde gitte så småningom ens hålla den ordning i butiken, som är a och o för en välskött handelsrörelse. Man såg på allt, på det tumstjocka dammet över disk och hyllor, på det ostädade golvet, på de otvättade rutorna och de skräpiga lagerrummen, att här hade man redan givit tappt. Misslyckandets ande svävade över lokalerna, det härskade en stämning av olust och missmod därinne, som drev de sista kunderna på flykten.

Det var därför i det psykologiska ögonblicket Lars kom, när han en kväll trädde in till Rundgren på kontoret med Elin vid handen.

— Vi äro överens, sade han enkelt. Och nu be vi om ert samtycke.

Rundgrens annars så jovialiskt rödbrusiga ansikte var avfallet och pussigt, motgångarna hade tagit honom hårt. Men en sista gång stramade han upp sig.

— Vad har du att bjuda Elin? Du, som ingenting annat är än ett biträde!

— Jag håller inte så styvt på titeln, annars är jag väl lite mera nu, sade Lars lugnt. Dessutom är jag nu i en solid affär, inte i en — ja, förlåt att jag säger det — som går bankrutt, allt vad det hinner.

Rundgren slog näven i bordet.

— Och vems är felet, om det så skulle

En julflagga.

Soc.-dem. Kvinnoförbundet kommer att till julen utsända en synnerligt dekorativ julgransflagga, avsedd att placeras som toppflagga i julgranen eller på julbordet.

Storlek 19×28 cm. högröd med lagerkrans i guldtryck, inneslutande orden Frihet, Jämlikhet, Broderskap å ena sidan. Å andra sidan inskription ur sång n:r 15, Tidens sångbok.

"Över världen toner klinga,
Det är fredens morgonsång" etc.

Vi äro förvissade om att denna flagga kommer att bliva livligt omtyckt och fylla en plats, icke endast i granen utan även i våra hjärtan som uttryck för vår samhörighetskänsla.

Priset är 25 öre st. med 20 proc. rabatt och sändes fraktfritt mot postförskott.

Massrekvisition emotses. Insänd beställning till *Kvinnoförbundets expedition, Upplands-gatan 1, Stockholm.*

vara? Ditt — dig som jag fött upp nästan som en son!

Lars måste le. Men samtidigt tyckte han smått synd om den andre — han var ju också Elins far.

— Födan har jag gjort skäl för, sade han litet kort. Och att det gått som det gått, är inte mitt fel eller min förtjänst, hur ni nu vill ha det. Mot utvecklingens lag kämpar vem som helst förgäves.

Elin gick plötsligt fram till sin far och slog armarna om halsen på honom.

— Du har sört för mig under alla dessa år, far, sade hon, nu är det min tur... eller vår, hon räckte ut handen mot Lars. Jag vet hur du har det ställt, far tillade hon hastigt då hon såg att han ämnade protestera. Jag vet, att du måste slå igen i alla fall till nyår. Jag är inte för intet din dotter; tror du inte, att jag har ögon att se med?

Rundgren betraktade henne häpet, så föll han med ens ihop.

— Jag är en ruinerad man, erkände han öppenhjärtigt, och när du vet det, Lars...

— Så förändrar det ingenting, svarade Lars fast. Jag kan försörja oss alla tre, om det skulle behövas.

— Tack för det sade Rundgren litet bittert. Så som det nu är, har jag väl intet annat att göra än att ge mitt samtycke.

Dagordning

vid

sammanträde den 5 nov. 1930.

1. Mötet öppnas.
2. Val av ordförande.
3. Val av sekreterare.
4. Diskussion:

Vilka ämnen böra våra nyvalda funktionärer och studiecirkelarna denna säsong studera från Kooperativa förbundets studieavdelning, Salt-sjöbaden?

Nynäshamns kvinnoklubb firar sin 20-åriga verksamhet.

Deltagare i jubileumsfesten.

En verklig upplevelse kan man kalla den jubileumsfest, varmed Nynäshamns soc. dem. kvinnoklubb firade sin 20-åriga tillvaro. Det vilade en förtätad feststämning över det vackra samhället, när de c:a 60 gästerna från andra klubbar efter en rundtur kring köpingen, slöto sig till den övriga förväntansfulla publiken. Av det alltigenom roande och gedigna programmet fäste man sig särskilt vid den 20-årsberättelse som föredrogs. Av denna återblick fingo deltagarna bland mycket annat veta, att klubben under de gångna 2 decennier haft vid syn och praktisk blick för en mångfald sociala och allmänmänskliga spörsmål, tagit många berömvärda initiativ för att ute i det levande livet kunna utföra påtagbara handlingar i överensstämmelse med den socialistiska samhällssynen. Så starkt, som kanske aldrig annars får man vid dessa tillfällen ett gripande vittnesbörd om den idealitet, den offervilja och energi som uppburit och alltjämt bär upp arbetets kvinnor. Man liksom ser alla de steg, de tusende små gärningarna, som tillsammans ha skapat vår mäktiga och imponerande arbetsrörelse.

Fru Ruth Gustafson, som bildat klubben, höll festtalet. Hennes av varm känsla burna ord sammanfattade gångna tiders kamp

för att nå det skede i utvecklingen där vi nu stå och manade alla att inrikta sin fortsatta strävan på tid som ligger framför oss för ernäendet av målet, folkhemmet Sverige. En elege vill man också ge de käcka medl., som till publikens samstämmiga jubel framförde en trevlig sketch. Övrig underhållning, musik, sång och deklamation, utfördes på ett synnerligen förtjänstfullt sätt. Vid den materiella förplägnaden betygade gäster och representanter från arb.-kommunen och ungdomsklubben sin hyllning och sitt tack för gott arbete. Samtliga deltagare fingo säkerligen, liksom undertecknad, en stark förnimmelse av att Nynäshamns kvinnoklubb med sin duktiga och sympatiska ordförande i spetsen lyckats att skänka något av glädje och ljus över arbetsuppgifterna, lyckats att inom kamratkretsen slå an den rätta tonen, få dem att känna samhörighet och trivsel, allt detta som är nödvändigt för att få förutsättningar för att verkligen göra en gagnelig insats för gemensamma idéer.

Festen i Nynäshamn den 28 sept. 1930 blev ett värdefullt minne till de många andra som vi samlat under de år vi fylkats under de röda dukarna.

A—e W—m.

Elins ögon fylldes av tårar, det ryckte kring hennes känsliga mun.

— Du skall inte tro att jag är hård, far, sade hon. Jag vet nog också, vad jag är dig skyldig. Men det måste jag säga dig rent ut, att om du nekat, så hade det ingenting ändrat.

Rundgren svarade inte, gick helt tyst in till sitt.

— Synd om far, sade Elin. Och ändå vet du, Lars, nästan saknar jag, att han inte satte sig på tvären. Ja, ibland önskar jag, att han varit i sin välmakt som förut, bara för att få avstå

från den — för din skull och för sakens.

— Du är en trogen själ, sade Lars och tryckte henne rörd intill sig.

Men hon hade mer på hjärtat.

— Och så är det det, fortsatte hon, att vi haft så stor framgång. Det har gått så skrämmande lätt för oss, alltsammans — det känns liksom osäkert: lätt fångat, lätt gånget, du vet?

Lars teg en stund.

— Desto viktigare för oss att hålla fast vid det vi vunnit, sade han allvarligt. Både oss emellan och i bådas vårt arbete, kamrat.

SLUT.

kontant- köparnas förening

konsum

Fru Anna Hallén, Lysekil, död.

Fredagen den 5 sept. avled efter en kort sjukdom fru Anna Hallén, Lysekil, i en ålder av 68 år.

Med henne bortgick en av Lysekilsklubbens trognaste och mest aktiva medlemmar samt en av dem som voro med under socialdemokratins genombrottsår här på västkusten.

För Morgonbris var hon en energisk föreläsare och sålde alltid ett stort antal exemplar.

Hon jordfästes söndagen den 14 sept. och följdes till graven av utom sina anhöriga av kvinnoklubben, Slättens och Lysekils arbetarekommuner m. fl.

Ref.

Vädjan från landsorganisation och parti!

Lantarbetarna i konflikt.

Återigen påkallas den svenska arbetarerörelsens uppmärksamhet för lantarbetarnas räkning. I Blekinge befinna sig ett stort antal lantarbetare i en svår konflikt, som icke får förloras. Med all säkerhet gäller denna konflikt frågan, om den fackliga lantarbetarerörelsen i hela landet skall slås tillbaka igen för tredje gången eller om den fackliga organisationen för lantarbetarna nu skall finna en källa till kraftig utveckling.

Förloras konflikten, kommer utgången att sprida missmod och försvaga tilltron till organisationens betydelse bland lantarbetarna.

Vinnes konflikten, skall ingenting kunna förhindra att lantarbetareorganisationen växer sig stark och giver hela den svenska arbetarerörelsen ett utomordentligt krafttillskott.

Det bör sålunda vara uppenbart, att det här gäller icke endast ett ensidigt lantarbetareintresse utan ett för hela arbetarerörelsen gemensamt intresse.

Konflikten kostar pengar. Svenska lantarbetareförbundet måste erhålla de nödvändiga penningmedlen. Även om striden skulle bli lika långvarig som konflikten i Södra Möre, måste Lantarbetareförbundet sättas i tillfälle att kunna rida ut densamma.

Med hänsyn härtill vädja vi till alla arbetareorganisationer, fackföreningar, ungdomsklubbar, arbetarekommuner, fackförbund och enskilda medlemmar av arbetarerörelsen att lämna anslag och bidrag till här nämnda ändamål. Enligt överenskommelse mellan Landssekretariatet och Socialdemokratiska partistyrelsen åtager sig partistyrelsen att mottaga och till Lantarbetareförbundet redovisa inkomna anslag och bidrag.

Insamlingen kommer att redovisas i den socialdemokratiska pressen.

Stockholm i oktober 1930.

För Landsorganisationen i Sverige:

Edvard Johanson.

För Socialdemokratiska Partistyrelsen:

P. Albin Hansson. Gustav Möller.

Kvinnorörelsen i Halland på fram- marsch.

Vällyckad årskonferens.

Hallands socialdemokratiska kvinnor voro den 28 sept. samlade i Halmstad till ord. årskonferens. Denna, som var samorganisationens fjärde, gav kraftigt belägg för att distriktsorganisationen i Halland nu fått verkligt fotfäste och att den har stora utsikter att med framgång kunna arbeta för ökad anslutning av kvinnorna i Halland till partiet.

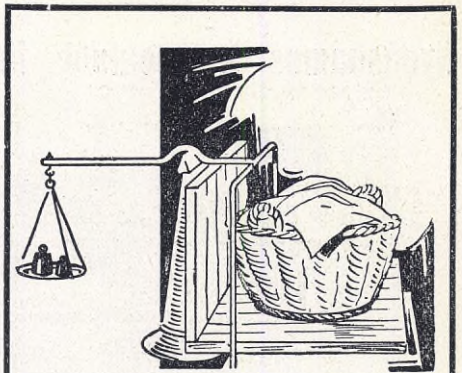
Konferensen hade samlat ett 50-tal deltagare från klubbar och arbetarekommuner — det största antal hittills vid någon av samorganisationens konferenser. Utan överdrift kan sägas, att utvecklingen gått framåt alltsedan den blygsamma starten i juni 1926, då ett 20-tal av länets mest intresserade kvinnoklubbister beslöt att bilda Hallands socialdemokratiska kvinnors samorganisation. Organisationens uppgift skulle, som det hette i de antagna stadgarna, vara en sammanslutning av till socialdemokratiska arbetarepartiet anslutna kvinnor inom

Halland, för att tillvarataga och främja gemensamma intressen, ävensom att i samarbete med partidistriktet ordna och leda arbetet att utveckla och stärka de socialdemokratiska idéerna bland kvinnorna.

De kvantitativa framgångarna ha väl sedan starten inte varit så imponerande stora, fast alltid har det rört sig. Vad som desto mera imponerar är den stabilitet, som numera utmärker kvinnorörelsen i Halland och vilken man, efter den nu hållna konferensen, kan ha rätt att offentligt konstatera.

Vi skola inte trötta Morgonbris läsare med en summarisk uppräknings av de beslut, som fattades vid konferensen. Åtskilligt är ju sådant, som käms igen vid alla konferenser.

Agitationen blev föremål för en synnerligen ingående behandling, som gav till resultat många och värdefulla uppslag för det kommande arbetet. Frågan inleddes av

15 kg. tvätt för 75 öre

Kan någon göra det
billigare.

Ett stort paket Vita Tvätt-
Björn, som kostar 75 öre, räcker
till en hushållstvätt på 15 kg.

Detta betyder att Ni med
Tvättbjörns hjälp kan tvätta
för 5 öre per kg.

Ett paket räcker till 100 liter
vatten, vari Ni lägger tvätten
i blöt över natten. Smutsen lö-
ses då kemiskt. På morgonen
kokar och sköljer Ni tvätten.
Metoden är sålunda både tids-
och arbetsbesparande.

Tvätta därför med

VITA TVÄTT- BJÖRN

Nutidens förnämsta tvättmedel.

H 199

Signe Jacobsson, som konstaterade, att de stora agitationsmötenas tid numera är förbi. Det går inte att samla folk till sådana möten med mindre man bjuder på en 'stjärntalare', i varje fall en talare, som särskilt gjort sig känd. Vinsterna av dessa möten stå sällan i proportion till kostnaderna för desamma. Under alla omständigheter kunna de icke bli mera än den tändande gnistan, som det sedan gäller för klubbar och arbetarekommuner att på alla sätt hålla vid liv. Härvidlag har det syndats åtskilligt. Stora och kostsamma agitationsturnéer ha anord-

Alla för arbetarrörelsen intresserade kvinnor

böra läsa Landsorganisationens
tidskrift

Fackförenings- rörelsen.

Den utkommer med ett
24-sidigt häfte varje
vecka och kostar för
helt år kr. 6:15, för
halvt år kr. 3:15.

Prenumerationen kan ske antingen
genom postverket eller direkt hos
tidskriftens exp., adress: Landsekre-
tariatet, Barnhusgatan 18, Stockholm.

nats och många medlemmar ha vunnits vid mötena. Tyvärr har ofta inträffat att dessa medlemmar endast kommit att finnas på papperet. Det är alldeles tydligt att en distriktsstyrelse inte kan ligga ute och fungera som en ständig agitationsapparat. Det måste bli de lokala organisationernas sak, att vidmakthålla och ytterligare utveckla de impulser, som givas genom agitationsturnéerna. Naturligtvis åligger det distriktsstyrelserna att ge direktiv och ledning för detta arbete, men saknas arbetsviljan ute hos organisationerna nyttar styrelsens initiativ föga.

Efter att ha meddelat att en större turné planeras inom distriktet till nyåret med fru Hulda Flood som talare, sammanfattade talens synpunkter på agitationen sålunda: Ett energiskt arbete för att tillföra organisationen nya medlemmar, anordnande av halv-offentliga samkvämsmöten med program, som verka såväl agitatoriska som kunskapsbildande, bildandet av studiecirkelklar med ämnen, som äro ägnade att hos medlemmarna väcka intresse och förståelse för socialdemokratins idéer, anordnandet av kamratmöten, samt väckande av medlemmarna till aktiv medverkan i program och agitationsarbete. Större aktivitet hos alla medlemmar betonades som a och o för det kommande arbetet. Slutligen framhölls vikten av samarbete med de manliga partivännerne samt att partiorganisationerna ekonomiskt stöder kvinnorrörelsen så att inte klubbarna behöva riskera förlora medlemmar

genom de ganska stora krav som oftast ställas på dem ekonomiskt. Tal, var även inne på frågan om kvinnoklubbar eller direkt anslutning till arbetarekommunerna och framhöll, att här har utvecklingen visat, att man får välja den form, som på olika platser är den mest lämpliga. På de större platserna synes en kvinnoklubb vara att föredraga och på de mindre torde kvinno-sektion inom arbetarekommunen vara det mest fördelaktiga. Distriktsorganisationen i Halland lämnar ju rum för bägge organisationsformerna.

Efter inledningsanförandet följde rapporter från samtliga kvinnoklubbar. I dessa redogjordes för de önskemål och synpunkter man på resp. platser ha.

Det blev en uttömmande och på uppslag rik debatt som följde. Den gav såväl distriktsstyrelsen som lokalorganisationerna åtskilliga anvisningar för den stundande arbetssäsongens verksamhet.

På konferensens dagordning förekom vidare en intressant redogörelse av riksdagsman Axel Lindqvist för en del aktuella riksdagsfrågor. Tal, uppehöll sig företrädesvis vid sådana frågor, som kvinnorna ha särskilt intresse av.

Fröken Olga Lindström inledde en diskussion om kvinnorna och fredsrörelsen. Även här utspann sig en intressant debatt, under vilken starkt betonades, att vi i den internationella arbetarrörelsen ha den starkaste fredsmakt, som överhuvudtaget går att få, och att det därför framförallt gäller, att verka inom denna.

Av övrigt, som förekom på konferensen, förtjänar att nämnas att styrelsen fick i uppdrag att söka ordna en semesterkurs för distriktets medlemmar vid någon närliggande folkhögskola, eventuellt i samarbete med kvinnodistriktet i Göteborg.

V. U. blev, som förut, förlagt till Halmstad och utökades till fem personer. De förutvarande ledamöterna, Olga Lindström, Signe Jacobsson och Amanda Persson, omvaldes samt nyvaldes Märta Ek och Bernhardina Sandberg. Övriga styrelseledamöter liksom revisorerna omvaldes.

Konferensens avslutning skedde under entusiastiska former, med tal av de inbjudna gästerna och av samorganisationens ordf. och sek. Ett uppmärksammat inslag var det anförande som hölls av en av samorganisationens yngre medlemmar, fru Agnes Brandt, Varberg, vilket anförande mottogs med livliga applåder.

S. J.—n.

Aktiebolaget Arbetarnes Tryckeri

FOLKETS HUS, STOCKHOLM

TEL.: 2276, Norr 4043

Postgiro 4739

*

Rekommenderar sig till utförande av alla slags trycksaker

*

Moderna stilar

Snabbt utförande

Moderata priser

Vad är en studiecirkel?

Den är, som framgår av namnet, en krets av människor, 10 eller 15, stundom ännu flera, som bestämma sig för att gemensamt studera ett visst ämne. Den är en verkligt folklig form för upplysning. Studiecirkeln är ett redskap för den, som vill lära något, en plats för andlig träning, för glädje och nöje. Ty det är alltid en glädje att lära känna allvarliga problem och diskutera dem med kamrater. Studiecirkeln stöder sitt arbete på boken. När flera läsa samma bok och sedan gemensamt diskutera det lästa, får man ut mera än om man läser den ensam. På denna arbetsgemenskap bygger studiecirkeln: den utvecklar kamratskapet och ger deltagarna lust till att på egen hand ge sig i kast med olika problem.

För den personliga utvecklingen har studiecirkeln sin betydelse däri, att deltagarna själva arbeta med. Varje deltagare läser den bok eller de böcker, som användas. Han får i cirkelns diskussioner tillfälle att redogöra för de tankar, idéer och argument han funnit i boken och på så sätt göra kamraternas delaktiga av dess innehåll. Det kommer då måhända att visa sig att de kamrater, som läst samma bok, ha gjort helt andra upptäckter än han själv. Därigenom blir studiecirkeln ett ställe för tankeutbyte.

Ämnena belysas, begrundas, fördjupas, vändas ut och in och vändas rätt igen.

TÄNK PÅ DE ANHÖRIGA
FÖRSÄKRA ERT LIV I FOLKET

Liten familj

blir inte stor om man i god tid gör sina inköp hos oss. Upplysningsbroschyrer och prislista mot 45 öres posta. Privat avsändare om så begäras.

Nils Adamsson,

Jakobsgatan 22, Stockholm I.

Morgonbris.

Tidning för den socialdemokratiska kvinnorörelsen.

Utgives av styrelsen för Sverges Socialdemokratiska Kvinnoförbund.

Redaktör: Signe Vessman, Tel. Norr 244 36. Upplandsgatan 85, Stockholm.

Expedition: Upplandsgatan 1, 3 tr. Tel. 188 86. Postgiro n:r 50196.

För annonsavdelningen: Astrid Johansson, S:t Eriksgatan 77. Tel. Vasa 158 38.

Prenumerationspris: Helt år kr. 3:—, halvt år kr. 1:50; lösnummer 25 öre. Pre-numeration sker på posten.

Annonspris: Sista sidan 25 öre, textsidan 40 öre pr mm.

Stockholms läns soc.-dem. kvinnodistrikt.

Adr.: Ordf. Sara Andersson, Igelboda. Tel. Ektorp 18. Kassör fru Gerda Bergstrand, Bromsten.

Stockholms soc.-dem. kvinnoklubbers samorganisation.

Ordf. och korresp. fru Sigrid Lundin, Gröndal. Tel. Gröndal 116. Kassör fru Anna Larsson, Mittelvägen 8, Enskede. Tel. Enskede 1 83.

Sthlns Allm. Kvinnoklubb

sammanträder första torsdagen i varje månad kl. 7.30 e. m. Lokal: Västmannagatan 1, 1 tr.

Ordförande fru Anna Carlsson, Jungfrugatan 41 B, 3 tr.

Stockholms södra kvinnoklubb

(soc.-dem.) håller ordinarie sammanträde 2:dra torsdagen i varje månad kl. 8 e. m. å lokalen Kocksgatan 24, sal C, i. p. g. n. b. Ordf. fru Beda Jansson, Blekingegat. 65, 3 tr., Stockholm. Styrelsen.

Kungsholms soc.-dem. kvinnoklubb

sammanträder 2:a fredagen i varje månad kl. 7.30 e. m.

Ordf. fru Vilma Iskull, Lindhagensgatan 69. Tel. Kungsh. 67 90.

Vasastadens soc.-dem. kvinnoklubb

har ord. möte 1:sta onsdagen i varje månad å lokalen Gustav Vasa automaten, Upplandsgatan 51, kl. 7.30 e. m.

Upphörd och inskrivning varje möte. Styrelsen.

S:t Görans soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 2:dra onsdagen i månaden kl. 7.30 e. m.

Ordf. fru Jenny Larsson, Arbetaregatan 21. Tel. Kungsh. 97 89.

Föreningen för hembiträden i Stockholm

håller möte 1:sta torsdagen i varje månad (utom juni, juli och augusti) i Studiehomet, Bryggaregatan 12 b.

Styrelsen.

Södermanlands Enskilda Bank

Solidarisk Bank.

Kontor i Stockholm:

Grundad 1865.

Regeringsgatan 18,
Hornsgatan 66 A,

Norrländsgatan 2,
Slussplan 1-3,

Humlegårdsgatan 7,
Kungsgatan 60,

Barnhusgatan 18,
Odengatan 52.

Ⓣ

ARBETAR-BODENS DAMEKIPERING

Holländaregatan 7

säljer till lägsta pris Dam- & Barnkoffor.

Dam- & Barnunderkläder.

Extra starka barnstrumpor.

Billesholms soc.-dem. kvinnoklubb

håller ord. möte i Folkets Hus i Södra Vram 2:dra tisdagen i varje månad kl. 7 e. m. Ordf. fru Rut Jönsson, Billesholms gruva. Sekr. fru Herta Olsson, Fäladen, Billesholms gruva. Styrelsen.

Enskede soc.-dem. kvinnoklubb

håller ord. möte 1:sta måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus, Källvägen. Ordf. fru Ingrid Viberg, Solv. 8, Enskede. Tel. 391.

Eskilstuna soc.-dem. kvinnoklubb

håller ordinarie möte 1:sta onsdagen i varje månad kl. 7 e. m. i Folkets Hus lilla sal. Styrelsen.

Göteborgs soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 1:sta tisdagen i månaden kl. 8 e. m. i Arb.-föreningens H-sal.

Styrelsen.

Lundby soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 2:dra måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Samarbetets lokal, Brämaregården, Göteborg. Styrelsen.

Göteborgs östra soc.-dem. kvinnoklubb

håller möten 1:sta onsdagen i varje månad i lokalen Götaholmsgatan 1 och 3:dje tisdagen i månaden i lokalen Bondegatan 14 kl. 8 e. m.

Örgryte soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 1:sta onsdagen i månaden kl. 7.30 e. m. i Godtemplarlokalen, Gårda.

Styrelsen.

Hässelby soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 2:dra onsdagen i månaden kl. 8 e. m. i Folkets Hus B-sal. Styrelsen.

Lidingö soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 3:dje måndagen i varje månad kl. 8 e. m. i Torsvik och Skärsåtra omväxlande. Ordf. fru Anna Johansson, adr. Sirius 3, 2 tr., Torsvik Lidingö I. Tel. 667.

Malmö soc.-dem. kvinnoklubb

håller ord. möte första torsdagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus, sal 7. Ordf. och korresp. sek. fru Mathilda Mårtensson, Jörgen Ankersgatan 9, Malmö.

Malmö östra soc.-dem. kvinnoklubb

håller ord. möte andra tisdagen i varje månad kl. 7.30 e. m. å Stjärnans sällskapslokaler. Ordf. fru Matilda Pettersson (tel. 13 66, adr. som ovan), sek. fru Anna Roos, Gärnäsplan 6, 119 77.

Mjölby soc.-dem. kvinnoklubb

håller ordinarie möte 3:dje måndagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus. Ordf. Hanna Nygren, Box 31, Mjölby.

Styrelsen.

Nacka soc.-dem. kvinnoklubb

håller ord. möte 1:sta onsdagen i varje månad kl. 7.30 e. m.

Ordf. fru Annie Wallentheim, Skuru, Ektorp. Tel. Skuru 3 59.

Nynäshamns soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 2:dra månd. i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus A-sal. Ordf. fru Elsa Eriksson, Centralgatan 68.

Solna soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 1:sta tisdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Huvudsta och Hagalunds Folkets Hus omväxlande. I dec. hålles mötet i Huvudsta.

Styrelsen.

Spånga soc.-dem. kvinnoklubb

håller ordinarie möte 1:sta torsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus.

Ordf. fru Alma Herlin, Solhem, Spånga. Tel. 492.

Styrelsen.

Sundbybergs soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 2:dra måndagen i varje månad kl. 8 e. m. i Nya Folkets Hus C-sal.

Ordf. fru Elsa Carlsson, Esplanaden 14. Tel. 527.

Styrelsen.

Södertälje soc.-dem. kvinnoklubb

håller ordinarie möten 2:dra måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus. Ordf. fru Anna Ericsson, Folkets Hus. Tel. 2 37.

Styrelsen.

Tillberga soc.-dem. kvinnoklubb

håller ordinarie möten 1:sta och 3:dje måndagen i varje månad kl. 8.30 e. m. i Folkets Hus.

Turebergs soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 2:dra måndagen i varje månad kl. 8 e. m. i gamla skolan. Ordf. fru Anna Ahlzen, Tureberg. Styrelsen.

Väsby soc.-dem. kvinnoklubb

håller ordinarie möte 2:dra tisdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets hus.

Ordf. fru Karin Enström, Box 81, Uppl. Väsby. Styrelsen.